GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 4. Lunĭ, Marţĭ 6 (18) Ianuariu. 1887.

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Ianuariu 1887 st. v., s'au începutŭ **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **3 fl.**	pe trei lunĭ **10 franci**
„ şése „ **6** „	„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **12** „	„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Abonaţilorŭ de pănă'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea.

Din causa serbătórei s-lui Botezŭ şi a s-lui Ioanŭ ḍiarulŭ nu va apăré până Joi séra.

1886—1887.

(Articululŭ finalŭ).

Braşovŭ, 5 Ianuarie a. c.

Vrêndŭ sĕ vorbimŭ despre stăruinţele nóstre, ale Românilorŭ din Transilvania şi Ţéra unguréscă, în cursulŭ anului 1886, stămŭ la îndoiélă ce sĕ *facemŭ*: sĕ *arătămŭ* ceea ce s'a *lucratŭ*, orĭ ceea ce *nu* s'a lucratŭ. Pentru că, mărturisindŭ adevĕrulŭ, fórte puţinŭ s'a lucratŭ, ear ele mai multe fapte au rĕmasŭ în catalogulŭ ŷelorŭ nóstre desiderii séu dorinţe naţionale.

Sĕ fimŭ bine înţeleşĭ. N'avemŭ în vedere aicĭ ceea ce a lucratŭ fiecare în particularŭ pentru susţinerea sa şi a familiei sale, séu pentru conservarea şi înmulţirea averei sale. Este unŭ adevĕrŭ constatatŭ, că familia e temelia naţiunilorŭ şi a statelorŭ şi că, décă este ca aceste sĕ progreseze în bunăstare şi cultură, trebue mai întêiu ca indiviḍii şi familiile ce compunŭ societatea sĕ fiă în stare bună.

Dér este o muncă, care trece peste sfera mărginită idividuală şi familiară, care ţintesce la binele comunŭ şi se dirige de compasulŭ intereselorŭ generale. N'ajungŭ în ḍiua de aḍĭ stăruinţele individului, nicĭ ale familiei spre a-şĭ asigura condiţiunile capitale, dela carĭ depinde desvoltarea lorŭ prosperă şi liberă în statŭ, ci este de lipsă ca toţĭ membrii ce formézá societatea, poporulŭ şi statulŭ, sĕ-şĭ împreune forţele şi sĕ le pună în serviciulŭ causei comune.

Spre a aduce unŭ esemplu vomŭ întreba: ce folosŭ décă capulŭ unei familie muncesce şi-şĭ agonisesce avere, când n'are nicĭ scóle cum se cade, unde sĕ-şĭ trimétă copii şi când, după ce îi cresce cu cele mai marĭ jertfe, nu mai scie în urmă ce sĕ încépă cu ei, cum sĕ le asigure esistenţa, ca sĕ pótă deveni folositorĭ familiei şi némului, din care s'au născutŭ.

Eată dér, că pe lângă cea mai mare bunăvoinţă şi strădania, chiar şi pentru cei ce au mijlóce póte fi nesigurŭ şi ameninţătorŭ viitorulŭ. De aceea este o ideă din cele mai greşite, că prin înmulţirea averei unora se măresce bunăstarea *generală* a poporului.

Pentru ca unŭ poporŭ sĕ pótă prospera, are lipsă înainte de tóte de drepturĭ şi de libertate şi aceste se potŭ câştiga nu prin munca individuală, ci numai şi numai printr'o comună stăruinţă a tuturorŭ fiilorŭ sĕi, nu prin satisfacerea unorŭ aspiraţiunĭ şi ambiţiunĭ personale, ci numai şi numai prin satisfacerea interesului comunŭ naţionalŭ, concentrându-se tóte forţele naţionale într'o luptă comună, energică şi stăruitóre nutrită de nobilulŭ sentimentŭ alŭ abnegărei de sine.

Cercetândŭ cu de-amĕruntulŭ faptele sĕvêrşite în anulŭ trecutŭ în sînulŭ poporului nostru, vomŭ afla, că multe lucrurĭ bune şi folositóre s'au făcutŭ în câte o localitate, în câte unŭ ţinutŭ, ajutorându-se şi rĕdicându-se aci o biserică, aci o şcólă, contribuindu-se pentru scopurĭ de binefacere şi formându-se băncĭ nouĕ cu scopŭ de a uşura economilorŭ noştri procurarea de banĭ pentru trebuinţele lorŭ, dér décă vomŭ cerceta bilanţulŭ activităţii nóstre publice comune pe terĕmulŭ naţionalŭ, vomŭ descoperi unŭ mare şi înfiorătorŭ golŭ.

Ca în toţĭ anii aşa şi în 1886 s'au ivitŭ cestiunĭ fórte grave şi marĭ, carĭ arŭ fi pretinsŭ o acţiune comună şi energică a bărbaţilorŭ noştri luminaţĭ în interesulŭ poporului, însĕ nu numai că nu s'a lucratŭ nimicŭ în acéstă direcţiune, ci chiar şi puţinii luptătorĭ din sînulŭ nostru, carĭ au purtatŭ în cerculŭ lorŭ sfânta luptă pentru drepturile şi libertatea poporului, n'au fostŭ susţinuţĭ cum pretindea interesulŭ şi onórea naţională.

Poporulŭ românŭ are nefericirea de a fi astăḍĭ cu totulŭ negligeatŭ şi chiar năpăstuitŭ din partea celorŭ ce au puterea statului în mână. Cine sĕ se îngrijéscă dér de sórtea şi de viitorulŭ lui, décă nu noi toţĭ, câţĭ suntemŭ chiămaţĭ a constitui sfatulŭ, care sĕ-i dea directiva în luptele sale pentru egala îndreptăţire, sĕ-lŭ apere şi sĕ-lŭ ocrotéscă de uneltirile duşmane, şi sĕ-i nutréscă curagiulŭ şi încrederea în propriele sale forţe, ca sĕ pótă eşi biruitorŭ?

Dér cum sĕ se bucure poporulŭ nostru de acéstă conducere şi ocrotire, décă bărbaţii cei mai distinşĭ din sînulŭ nostru, prin învĕţătura lorŭ, prin averea şi posiţiunea lorŭ în societate, stau retraşĭ la o parte şi'şĭ vĕdŭ de afacerile lorŭ, ca şi când amŭ trăi în timpurile cele mai normale ale vieţei nóstre naţionale; décă bărbaţii noştrii cu carte zeloşĭ şi capabilĭ, fiă din clerŭ orĭ mirenĭ, nu comunică între dênşii, nu caută mereu legătura, care sĕ-i apropie unii de alţii şi nu sêmtŭ trebuinţa de a se înţelege cum se cade unii cu alţii în cestiunile naţionale? Cum o sĕ ajungemŭ odată la o sănătósă conlucrare pentru binele comunŭ naţionalŭ, décă junimea nóstră îşĭ petrece timpulŭ într'o durerósă amorţélă şi nu se mai arată capabilă de a se însufleţi şi prin însufleţirea ei a însufleţi şi poporulŭ?

Din punctŭ de vedere generalŭ naţionalŭ este mare golulŭ, ce ni'lŭ lasă anulŭ 1886. Elŭ nu a scosŭ la lumină nicĭ unŭ faptŭ, care sĕ fiă în stare a însufla curagiu şi încredere naţiunei întregĭ, dér pentru aceea a scosŭ la ivélă unele pornirĭ, carĭ continuându-se potŭ sĕ devină periculóse pentru solidaritatea nóstră naţională, de care n'amŭ avutŭ nicĭodată aşa mare trebuinţă ca în ḍiua de aḍĭ.

Fiă ca anulŭ 1887, în care amŭ intratŭ, sĕ facă finitŭ stărei nostre anormale şi bolnăviciose interióre. Fiă ca fiii luminaţĭ ai naţiunei nóstre regăsindŭ earăşĭ firulŭ lupteloŕŭ naţionale din trecutŭ sĕ încépă o lucrare comună sănĕtósă, regenerătóre şi salvatóre!

Mĕsurĭ militare şi trecerĭ peste credite.

După cum află „N. fr. Presse,“ conferinţele miniştrilorŭ comunĭ şi ai celorŭ douĕ jumĕtăţĭ ale monarchiei, ce s'au ţinutŭ deunăḍile în Viena, s'au ocupatŭ şi cu unŭ şirŭ de mĕsurĭ militare, ce le crede ministrulŭ de rĕsboiu necesare pentru tóte casurile în interesulŭ puterii militare a monarchiei şi a apĕrărei ei. E vorba sĕ se procure provisiunĭ de nutrimentŭ, îmbrăcăminte şi muniţiune, care în bugetulŭ regulatŭ nu suntŭ prevĕḍute, dér în casulŭ unei mobilisărĭ trebue sĕ esiste, şi care în cea mai mare parte cadŭ bune bugetului anului următorŭ în casŭ când nu va fi nevoiă de ele. Consiliului de miniştri i se făcuse la începutŭ propunerea, sĕ convóce delegaţiunile în sesiune estraordinară pentru încuviinţarea acestei cererĭ, dér s'a renunţatŭ la acésta, ca nu cumva printr'o astfelŭ de mĕsură estraordinară sĕ se producă nelinişte. Deocamdată ministrulŭ de rĕsboiu a fostŭ împuternicitŭ sĕ trécă peste credite décă trebue, rĕmânéndŭ sĕ se voteze indemnitatea ulteriorŭ, şi ministrulŭ de finance a fostŭ avisatŭ, sĕ'i pună la disposiţiune banii trebuincioşĭ. Trecerile peste credite pentru 1887 se preliminézá la 12—15 milióne fl. In acéstă cifră nu se cuprindŭ acele cheltuelĭ, care vorŭ face posibilă o cruţare în viitorii anĭ bugetarĭ. O schimbare în situaţiunea politică ar aduce cu sine negreşitŭ şi o mai mare trecere peste credite. Suma de 15 milióne numai atuncĭ va ajunge, décă actualele disposiţiunĭ ale ministrului de rĕsboiu nu se vorŭ dovedi nesuficiente, printr'o schimbare politică.

In conferinţe s'a vorbitŭ şi despre modulŭ punerei în aplicare a legei glótelorŭ. In casŭ de mobilisare nu se vorŭ chema tóte glótele; 100,000 de glotaşĭ din fiecare statŭ alŭ monarchiei se crede că vorŭ fi de ajunsŭ.

SCIRILE ḌILEI.

Ministrulŭ honveḍimei a învitatŭ municipiile, sĕ'i numéscă până la 20 Ianuariu n. pe acei funcţionarĭ obligaţĭ la óste, carĭ în casulŭ unei mobilisărĭ arŭ fi sĕ se dispenseze d'a se presenta sub stégŭ, fiindŭ absolutŭ necesarĭ în serviciulŭ administrativŭ.

—x—

In Pesta se vorŭ ţiné cursurĭ preparatóre pentru bărbaţii şi femeile, carĭ voescŭ a da ajutóre rĕniţilorŭ din spitalele d'acolo în casŭ de rĕsboiu. In *Timişóra* au şi începutŭ asemenea cursurĭ.

—x—

Reuniunea „Crucei roşii“ din Ungaria sudică a trimisŭ pe br. Bela Ambrozy în *Galiţia*, că sĕ studieze acolo referinţele comunicaţiunei şi terenului.

—x—

Toţĭ *oficerii reservişti şi concediaţi* au primitŭ dela comandele respective cóle de cestionare, în care au sĕ inducă: de când servescŭ în armată, ca sĕ li se pótă socoti timpulŭ de serviciu încă restantŭ. Oficerii căsĕtoriţĭ au sĕ mai arate pe lângă acésta, unde vorŭ domicilia familiile lorŭ în casŭ de mobilisare.

—x—

Căpitanulŭ Ionŭ *Munteanu* dela regim. 46 de inf. şi-a serbatŭ de curêndŭ în Seghedinŭ jubileulŭ de 40 de anĭ de când servesce în armată, aducêndu-i-se cele mai frumóse ovaţiunĭ, serenadă cu musică şi cu torţe, precum şi unŭ banchetŭ i s'a oferitŭ jubilantelui. Căpitanulŭ Munteanu e din Viştea, lângă Sibiiu, a făcutŭ espediţiunile din 1859 şi 1866. Dênsulŭ are de gândŭ sĕ se retragă în pensiune.

—x—

Din *Caransebeşŭ* i se raporteză lui »Pester Lloyd« »Alegerea de primarŭ s'a terminatŭ cu o nouă victoriă strălucită a partidei liberale „credinciose statului.« Sub preşedinţa vicespanului Iakabffy fŭ alesŭ primarŭ *Dr. Nemoianŭ* cu 32 din 46 voturĭ.“ — Se vede că în Caransebeşiu încă nu mergŭ lucrurile curatŭ.

—x—

Atelierulŭ căii ferate din *Cincĭ-Bisericĭ* a fostŭ distrusŭ de incendiu. Paguba se urcă la 300,000 fl. Atelierulŭ era asiguratŭ la »Associaţiunea de asigurare a căilorŭ ferate.«

—x—

Societatea de lectură a studenţilorŭ dela scólele romăne medii greco-orientale din Braşovŭ va da în 6 Ianuariu st. v. 1887 în preséra Sf. Ioanŭ Botezătorulŭ o *şedinţă publică* în sala gimnasiului românŭ. Începutulŭ la 7 óre séra precisŭ! Ofertele marinimóse vorŭ fi primite cu mulţămită. Programa: 1. Deschiderea prin preş. Societăţii, profesorulŭ Nicolau *Pilţia*. 2. »Omulŭ nobilŭ trăiesce şi după mórte“, disertaţiune de octavanulŭ Corneliu *Popŭ*. 3. Mezzeli: »Bălcescu murindŭ“, esecutată de orchestra Societăţii. 4. Contraversa: Carĭ suntŭ mai superiorĭ »Grecii séu Romanii?« *a)* partea întâia susţinută de octavanulŭ N. *Mănoiu; b)* partea a doua de octavanulŭ N. *Bogdanŭ*. 5. „Garda Seraiului“, poesiă de Vasile Alexandri declamată de septimanulŭ Cor-

neliu *Perşinaru.* 6. „Insemnĕtatea muncei economice“, disertaţiune de comercialistulŭ Traianŭ *Moşoiu,* cl. III-a. 7. Wiest: „România-Jună“, valsŭ, esecutatŭ de orchestra Societăţii. 8. „Electorale“, poesiă de Iacobŭ Negruzzi, declamată de comercialistulŭ I. *Savu,* cl. II-a.

—x—

Unŭ epure de pădure albŭ a fostŭ vêndutŭ în 2 Ianuariu în *Sibiiu,* de către unŭ Românŭ, care-lŭ împuşcase. Cumpĕrătorului i s'a oferitŭ de unŭ altŭ amatorŭ 5 fl. pentru acestŭ rarŭ esemplarŭ.

—x—

In trecĕtórea *Oituzului* s'a făcutŭ, Sâmbătă a fostŭ sĕptĕmână, o vênătóre de urşĭ. S'au împuşcatŭ doi urşĭ: unulŭ de doi şi altulŭ de patru anĭ, precum şi douĕ căprióre.

—x—

Cu ocasiunea anului nou *Regele Românii* a datŭ următorulŭ ordinŭ de ḑi către ostaşĭ: „Fiă-care anŭ ce trece îmĭ dovedesce că, prin disciplina şi virtuţile vóstre militare, sunteţĭ vrednicĭ de dragostea ţĕrei şi a mea. Cu adêncă bucuriă dér vĕ arĕtŭ şi cu prilegiulŭ acestui anŭ nou câtŭ sunt de fericitŭ, vĕḑêndu-vĕ că păşiţĭ cu nestrămutare pe aceeaşĭ cale a devotamentului şi a datoriei; căcĭ numai din aceste simţiminte ostaşulŭ alcătuiesce totdéuna unŭ puternicŭ scutŭ patriei şi tronului. Oficerĭ, subofícerĭ şi soldaţĭ, dorescŭ cu tótă căldura sufletului meu, ca inimele vóstre sĕ fiă la înălţimea iubirei ce ţéra şi regele vostru are pentru voi. Vĕ urezŭ dér anĭ mulţĭ şi fericiţĭ“.

—x—

In *Odessa* sosescŭ din Elveţia numĕróse transporturĭ de puscĭ cu repetiţiă sistemŭ Veterli. Forţele principale ale armatei ruse se concentréză la Brzesc-Litewski.

—x—

Citimŭ în „Bomba“ din *Brăila,* că în cursulŭ sĕptĕmânei trecute a plecatŭ din portulŭ Brăila vaporulŭ numitŭ „Dithmarchen“ sub pavilionŭ germanŭ, încărcatŭ cu 450 boi şi vacĭ, pentru Italia.

—x—

Facultatea de medicină din *Parisŭ* numĕră actualmente 108 studente: 83 ruse, 11 engleze, 7 franceze, 3 americane, 2 austriace, 1 română şi 1 turcă.

—x—

Directorulŭ scolarŭ *Weizenfeld din Pesta* e suspendatŭ din postŭ şi din léfă, de către magistratulŭ orăşenescŭ, şi trasŭ în cercetare disciplinară pentru că a mâncatŭ banĭ de-ai scólei.

—x—

Primarulŭ oraşului *Szentes* a suspendatŭ din postŭ pe vice-notarulŭ oraşului şi pe unŭ oficialŭ dela comptabilitate.

COMASSARILE.

Comassarea (întrunirea) pământului din ţéra Oltului.

Studiu economicŭ, de G. M.

Suntŭ deja mai bine de 10 anĭ de ḑile, de când statulŭ ungarŭ întrândŭ érăşĭ în folosulŭ bunurilorŭ erariale din comitatulŭ Făgăraşului, a începutŭ a da zorŭ cu comassarea (întrunirea) şi cu regularea moşiilorŭ sale, carea cu voia, fără voia comunelorŭ interesate, de vre-o 5—6 anĭ o şi termină.

Dela terminarea ei şi până aḑĭ am totŭ aşteptatŭ şi sperat ŭ sĕ audŭ vre-o voce, sĕ cetescŭ vre-o dare de sémă obiectivă din partea numeroşilorŭ noştri cărturarĭ şi totodată şi agricultorĭ practicĭ, în privinţa consecinţelorŭ ce a avutŭ comassarea asupra comunelorŭ din cestiune în genere, şi a micilorŭ proprietarĭ în particularŭ, décă efectele ei suntŭ bune orĭ rele, şi décă temerile esprimate de mulţĭ înşĭ la începutŭ s'au împlinitŭ orĭ ba; c'unŭ cuvêntŭ, décă comassarea în sine a fostŭ bună orĭ rea, şi décă resultatele deja obţinute suntŭ de natură, de a-o introduce şi în alte comune şi ţinuturĭ, chiarŭ şi unde e numai proprietate mică.

Aşteptarea însĕ mĭ-a fostŭ zadarnică, căcĭ afară de câteva tânguirĭ şi profeţii la începutŭ despre scăpătarea poporului şi despre ajungerea lui la sapă de lemnŭ, nimicŭ n'am mai cetitŭ în ḑiaristica română din Ardealŭ, ceea ce mĕ face a crede, că séu ómenii noştri cu carte de prin comitate suntŭ nepăsătorĭ faţă cu cestiunile economice, deşi toţĭ trăimŭ esclusivŭ numai din agricultură, séu că atâtŭ suntŭ de preocupaţĭ cu alte afacerĭ, însemnate şi neînsemnate, încâtŭ nu le mai rĕmâne timpŭ sĕ se mai gândéscă şi la efectele comassărei.

Decĭ, în lipsa unei pene mai dibace, mĕ voiu încerca eu sĕ schiţezŭ în câteva cuvinte comassarea, arĕtândŭ avantagele şi desavantagele ei în raportŭ cu efectele obţinute la unele din comunele acestui ţinutŭ.

Şi anume voiu începe ântêiu cu comuna *Şercaia* (Sárkány), comună mare cu 1315 suflete, dintre carĭ 715 Saşĭ şi 600 Românĭ. Comuna are unŭ teritorŭ (hotarŭ) de mărimea unui milŭ pătratŭ, din care peste 800 jugĕre era păşune comunală, ca la 120 jugĕre erau o mlaştină, în care vitele cornute pásceau véra rogozulŭ celŭ acru, stândŭ într'unŭ noroiu şi glodŭ până la pântece, ba în anii ploioşĭ se cufundau pe unele locurĭ de multe orĭ până la flămânḑarĭ. Păşiunea comunală, o fostă pădure, mai avea la 1—2 jugĕre câte 2—3 stejarĭ secularĭ, ai cărorŭ scorburĭ serveau de locuinţe la ciorĭ şi bufniţe, şi la a cărorŭ umbră véra se adăposteau vitele de arşiţa sórelui şi de viscole. Incolo totŭ terenulŭ era cultivatŭ. După formaţiune şi configuraţiune — elŭ este aluvionŭ — pământŭ depusŭ de apă, argilosŭ şi cu straturĭ de prundişŭ, incrustatŭ cu rugină de ferŭ, ($Fe_2 O_3$) şi mai totŭ şesŭ, cu escepţiunea a douĕ marginĭ, carĭ suntŭ cu vr'o 7—8 metri mai înalte şi formézăşi ele şesurĭ rădicate (platourĭ).

In privinţa fertilităţii, totŭ era roditorŭ şi în genere de calitate bună, producea mai peste totŭ grâu şi cânepă, pe alocurea inŭ escelentŭ, deşi natura straturilorŭ depuse de apă era fórte variată, începêndŭ dela argila cea mai compactă şi grea până la prundişulŭ aridŭ şi sterilŭ, care făceau ca tóte clasele sĕ fiă representate deşi în mĕsură fórte variată. Liveḑile însĕ, atâtŭ cele de pe ambele malurĭ ale vălei, care taie prin mijlocŭ hotarulŭ şi comuna, câtŭ şi cele de pe malulŭ Oltului, erau tóte de-o calitate superióră, de clasa ântêiu, numai espunerea lorŭ mai multŭ séu mai puţinŭ la desele inundaţiunĭ şi nomolirĭ ale ambelorŭ ape făcea ca valórea lorŭ sĕ fiă tare variată.

Afară de păşiunea comunală din fosta pădure şi din mlăştină (crângŭ) totŭ terenulŭ era cultivatŭ — ca arătură séu fênaţii, şi împărţitŭ totŭ în parţele micĭ. Hotarulŭ întregŭ numĕra nu mai puţinŭ de 32,000, adecă trei ḑecĭ şi douĕ mii de parţele de tóte mărimile, începêndŭ dela $1^1/_2$ jugĕrŭ, afară de vr'o 7—8 bucăţĭ ale proprietăţii marĭ şi 2 ale poştei, carĭ erau ceva mai marĭ — până la 5—6 stânjinĭ pătraţĭ. Impărţirea acésta, cu deosebire la fênaţii, era atâtŭ de esagerată, încâtŭ d. e. pentru a încărca unŭ căruceanŭ, câtŭ de modestŭ, de fênŭ, trebuia sĕ alergĭ cu carulŭ pe la 20—25 parţele! Intre atarĭ împrejurărĭ orĭ şi ce agricultorŭ practicŭ scie, ce va sĕ ḑică o atare împărţire, şi cu câte perderĭ de timpŭ şi de braţe este împreunată lucrarea, mai cu sémă când eştĭ silitŭ sĕ iai lucrătorĭ scumpĭ, şi sĕ-i totŭ plimbĭ tótă ḑiua dela o părţea la alta, orĭ sĕ i laşĭ fără controlŭ, precum şi nesporulŭ când ai fênulŭ tinsŭ şi te ameninţă vr'o plóiă. Pe lângă aceea se înţelege de sine, că la atâtea parţele micĭ nicĭ vorbă nu póte sĕ fiă de o cale séu cărare, ci fiăcare, pentru a-şĭ duce fênulŭ, e silitŭ sĕ calce cu carulŭ peste ierburile séu fênurile de pe sute de parţele, causândŭ astfelŭ pagube însemnate la ḑecĭ şi sute de proprietarĭ. Şi érăşĭ vai de proprietarulŭ acela, care va fi împedecatŭ d'aşĭ cosi iarba deodată cu vecinii sĕi, şi o va lăsa ca sĕ i-o calce sute de cară în tóte direcţiunile!! Cam totŭ aşa stăteau lucrurile şi la arăturĭ, deşi aceste nu erau tocma aşa de esageratŭ îmbucătăţite.

Proprietatea mare — erarială — se compunea din vre o 230 jugĕre de arătură şi fênaţii, în complecse mai marĭ şi micĭ împrăştiate peste totŭ otarulŭ. Românii îşĭ avéu pamênturile lorŭ separate de ale Saşilorŭ, in numĕrŭ de vre-o 500 părţele din carĭ mare parte formau o făşiă de vre-o 100 stângnĭ lăţime, ér lungimea ei era de unŭ milŭ întregŭ, şi se întindea pe marginea hotarului dela unŭ capĕtŭ până la celălaltŭ. Câţiva inşĭ mai avéu cumpĕrate moşii întregĭ şi parţele singuratice şi printre Sasĭ; ér incolo numai păşunitulŭ şi păduritulŭ ilŭ avéu de comunŭ cu Saşii. Astfelŭ era şi situaţia împărţirea teritorului comunei Şercaia înainte de anulŭ 1880.

Erariulŭ basatŭ pe proprietatea lui, ce o avea din vechime, precum şi pe pretinsa-i competinţă din păşunea comunală, care, în trécĕtŭ fiă ḑisŭ, încă din vechime totdéuna au folosit-o numai ţĕranii, foştii iobagĭ ai fiscului, — căcĭ fisculŭ ca fostulŭ dominus terestris îşĭ véra „vitele sale pe teritoriulŭ altei comune şi prin urmare era numai proprietatea lorŭ, — făcêndŭ astfelŭ a $^1/_4$ parte a teritorului întregŭ, dete pe la 1877—79 zorŭ cu comassarea, ér comuna perḑêndŭ procesulŭ în tóte 3 instanţele, se vĕḑu constrînsă se cedeze, şi sĕ se învoiască la comassare. Esecutarea operaţiunilorŭ se dete în întreprisă inginerului comitatensŭ, care din parte-şĭ însărcină cu lucrările nisce persóne ale cărorŭ cunoscinţe şi moralitate lăsau multŭ de doritŭ.

Nu voiu sĕ insistŭ asupra tuturorŭ faselorŭ din timpulŭ esecutărei ei, nicĭ că voiu sĕ înşirŭ tóte greşelile comise, atâtŭ din partea representanţei comunale, câtŭ şi din partea comisiunei, emise pentru preţuirea din nou a pĕmênturilorŭ, *precum nicĭ asupra purtărei scandalóse* a inginerilorŭ operatorĭ, carĭ mai târḑiu, fiindŭ chefuiţĭ, ei înşişĭ se plângéu de ingratitudinea unora dintre proprietarĭ cu faţă hatărurile şi favorurile făcute, carĭ altcum suntŭ mai multŭ de unŭ interesŭ localŭ, ci voiu sĕ amintescŭ numai unŭ lucru — modulŭ şi efectele, ce le-a avutŭ comassarea. (Va urma).

Discursurile rostite la înmormêntarea lui C. Popasu.

Ca sĕ aducemŭ tributulŭ de recunoscinţă rĕposatului preşedinte alŭ Eforiei scólelorŭ române din Braşovŭ şi ca faptele lui bune sĕ afle imitaţiune: dămŭ locŭ, deşi le-amŭ primitŭ târḑiu — următórelorŭ discursurĭ:

Cuvêntarea d-lui **Nic. Strĕvoiu:**

Prea stimaţĭ şi jalnicĭ ascultătorĭ!

O tristă întêmplare ne-a adunatŭ împrejurulŭ acestui sicriu.

FOILETONU.

Rolulŭ şi influinţa comerciului în civilisaţiune.

(Fine.)

Nu trebue sĕ cugetămŭ multŭ pentru ca sĕ ne convingemŭ, că comerciulŭ contribue la ajungerea a 4 resultate, a cărorŭ totalitate constitue progresulŭ, civilisaţiunea, adecă: estinderea bunei stărĭ generale; mânţinerea séu cucerirea libertăţii, şi prin ea a păcii, solidaritatea şi desvoltarea cunoscinţelorŭ omenescĭ.

Fórte puţinŭ aşĭ mai putea adăuga la aceea ce am ḑisŭ mai susŭ, cu privire la acţiunea binefăcĕtóre a comerciului, pentru a satisface trebuinţele morale séu materiale de prima necesitate séu factice ale populaţiunilorŭ. Cum le satisface am vĕḑutŭ. Elŭ nu lucră la producţiune propriu ḑisă, ci numai distribue ceea ce s'a produsŭ deja prin alte industrii. Comerciulŭ este nervulŭ vieţii sociale, epitetŭ adevĕratŭ ce-lŭ merită, décă lŭ vomŭ ataşa, ceea ce trebue sĕ se facă ca ramură indispensabilă a celorlalte industrii, séu mai bine ḑisŭ a divisiunii muncei. Acéstă manifestaţiune a activităţii omenescĭ servesce ca complimentŭ celorlalte forme de muncă, carĭ îi vinŭ întru ajutorŭ pentru a mări satisfacţiunile, scopulŭ ultimŭ alŭ orĭ cărei individualităţĭ simple séu compuse. Prin diversitatea darurilorŭ naturiĭ şi a facultăţilorŭ a aptitudinilorŭ omenescĭ, comerciulŭ desvoltă pofte şi trebuinţe nouĕ, dér oferă totdeodată mijlóce de a le mulţămi. Fiăcare doresce mai multŭ séu mai puţinŭ articolele cele mai diferite ale zonelorŭ tropicale şi temperate, precum şi ale industriei francese, englese, germane etc., provocate aceste dorinţe şi ajunsĕ la gradŭ de trebuinţe prin comerciu, dér totdeodată acésta li le şi pune la disposiţiă. Pre când industria manufactórieră creézá şi satisface gusturĭ nouĕ prin transformaţiunile infinite ale materiei, industria comercială îndeplinesce aceeaşĭ operă, prin difusiunea, împrăştiarea acestei materii sub diversele ei forme de utilitate. Pe când industria, activitatea genului omenescŭ transformă în parte, metamorfoséză pentru toţĭ, cealaltă parte a activităţii distribue pentru toţĭ, prelungindŭ împreună acţiunea lorŭ în timpŭ şi în spaţiu spre a corĕspunde tuturorŭ instinctelorŭ de felicitate ce omulŭ pórtă în sine. Comerciulŭ împarte şi prin acésta validitéză cele mai diferite producte în genulŭ omenescŭ, dândŭ la toţĭ şi preste totŭ ce e de lipsă, aducêndŭ în contactŭ pe bogatŭ, sĕracŭ, mare şi micŭ, tare şi slabŭ şi căutândŭ sĕ'i facă pe toţĭ deopotrivă mulţămiţĭ, cu unŭ cuvêntŭ voindŭ a-i civilisa, dotândŭ pe toţĭ şi umplêndu-i de bunăstare.

Décă ar fi posibilŭ sĕ despărţimŭ industria comercială de industria agricolă şi manufactiveră, atuncĭ amŭ puté ḑice, că comerciulŭ e cu atâtŭ mai multŭ păzitorulŭ séu cuceritorulŭ libertăţii. Munca agricolă s'ar puté opri numai prin violenţă şi orice regulamentaţiune o atinge numai indirectŭ. Mai uşorŭ de atinsŭ în mersulŭ ei e munca industrială propriu ḑisă şi în realitate i se şi punŭ o mulţime de obstacule, asupra cărora ea trebue sĕ triumfeze. Insĕ décă consultămŭ şi pe una şi pe altă din aceste industrii, încă nu avemŭ cea mai mare mĕsură de estensiune, ce trebue sĕ dămŭ libertăţii. Ele se vorŭ opri la unŭ punctŭ unde credŭ, că găsescŭ prosperitatea. Comerciulŭ, din contră, nu se va opri în drumŭ şi va căuta sĕ păzéscă alte interese, decâtŭ ale sale. Elŭ va cere libertatea cea mai absolută posibilă, libertatea pentru industriile agricolă şi manufacturieră totŭ atâtŭ de mare ca pentru sine, deórece elŭ vede înaintea surorilorŭ sale şi cu multŭ mai chiar, că libertatea e indivisibilă şi că munca n'ar puté fi fecundă, séu celŭ puţinŭ ea nu póte aduce tóte fructele sale, decâtŭ numai fiindŭ negenată.

Pe de altă parte comerciulŭ, ducêndŭ la bunăstare, acésta aduce cu sine deja o mare libertate, care în ḑiua de aḑĭ se recunósce mai multŭ decâtŭ orĭ când. Cine nu vede între popórele cele mai cu bunăstare şi cea mai deplină libertate în tóte privinţele? N'avemŭ decâtŭ sĕ judecămŭ după individŭ şi ne vomŭ convinge de adevĕrŭ. Din timpurile cele mai vechĭ până în ḑiua de aḑĭ comerciulŭ şi comersanţii erau preste totŭ priviţĭ ca ómenĭ inofensivĭ, ocrotiţĭ şi scutiţĭ de greutăţile impuse celorlalte classe. Trebue însĕ sĕ eschidemŭ din acestea epocele de barbariă, când pofta nesaţ'ósă de bogăţii îşĭ găsia prima victimă clasa comercianţilorŭ.

Comerciulŭ internaţionalŭ apropiă după cum amŭ

Unŭ cetăţénŭ şi connaţionalŭ alŭ nostru, unŭ tată de familiă iubitorŭ şi iubitŭ, a dispărutŭ dintre noi, trecêndŭ la cele eterne.

Dér óre numai atâta, adecă numai o întêmplare de tóte ḑilele sĕ fiă causa durerei, ce se manifestéză astăḑī într'unŭ modŭ atâtŭ de generalŭ şi de profundŭ? Nu, Domnilorŭ; reposatulŭ n'a fostŭ unŭ omŭ de tóte ḑilele. Rĕposatulŭ a trebuitŭ sĕ represinte în viéţă interese cu multŭ mai generale şi mai însemnate şi sĕ fiă legatŭ cu concetăţenii şi connaţionalii sĕi prin legăturī cu multŭ mai întinse şi mai strînse, pentru ca sĕ ne putemŭ esplica durerea generală şi profundă, ce ne causéză despărţirea lui de noi.

Cu tóte acestea, Domnilorŭ, suntŭ ómenī, carī prin genialitatea lorŭ, prin ideile lorŭ marī punŭ cu mare svonŭ o lume întrégă în mişcare, tótă lumea îi admiră, tótă lumea îi adóră, ca pe nisce marī bărbaţī.

Décă însĕ provedinţa ar fi lăsatŭ în lume numai ómenī genialī, fiţī sigurī, Domnilorŭ, că ideile lorŭ cele marī ar aduce puţinŭ folosŭ omenimei, fiindcă nu ar fi cine sĕ le pună în lucrare.

Dér provedinţa atotŭ înţeléptă a îngrijitŭ, ca sĕ nu esiste numai genii, ci şi altŭ soiu de ómenī, carī înarmaţī cu simţŭ de datorinţă, bunăvoinţă şi cu stăruinţă, sĕ se retragă din larma lumei în liniştea atelierului lorŭ şi acolo în linisce şi fără multŭ svonŭ sĕ lucre, pentru ca ideile cele marī, puse în cursŭ de capetele geniale, sĕ devină într'adevĕrŭ folositóre pentru omenire şi aşa organulŭ societăţii omenescī sĕ funcţioneze în regulă.

Acestorŭ lucrătorī neobosiţī datoresce societatea omenéscă ordinea şi bunătatea sa.

Aceste albine lucrătóre ale némului omenescŭ nu merită mai puţinŭ, decâtŭ ómenii de geniu, stima nóstră, recunoscinţa nóstră.

Ba merită acestŭ soiu de ómenī folositorī recunoscinţa şi stima societăţii omenescī cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ ei la loculŭ, ce-lŭ ocupă în societate, îşī implinescŭ mai conscienţiosŭ datoria lorŭ.

Décă de cineva s'a putută şi se póte ḑice, că în viéţă şī-a împlinitŭ datoria, apoi cu dreptŭ cuvêntŭ se póte ḑice, că profundŭ regretatulŭ nostru rĕposatŭ, în viéţa sa, în genere, éră în specie ca preşedinte alŭ eforiei nóstre şcolare şī a împlinitŭ datoria cu tótă conscienţiositatea.

Trei recerinţe suntŭ, carī înlesnescŭ omului împlinirea conscienţiósă a datoriei sale: 1. Posibilitatea dată de împrejurărī. 2 Capabilitatea internă individuală a respectivului. 3. Voinţa, séu, după cum se ḑice cu unŭ cuvêntŭ vulgarŭ, tragerea inimei, zelulŭ.

1. Rĕposatulŭ după strădalnica muncă de aprópe o jumĕtate de secolŭ, petrecutŭ mai multŭ în România, creḑêndŭ a'şī fi asiguratŭ esistenţa familiei sale, s'a retrasŭ din negoţŭ şi s'a întorsŭ în sînulŭ familiei, la Braşiovŭ.

Devenindŭ totŭ pe acelŭ timpŭ scaunulŭ de preşedinte alŭ eforiei vacantŭ, înainte cu 11 anī, fruntaşii noştri, carī cunosceau bunele calităţī şi viulŭ simţŭ alŭ *rĕposatului pentru institutele* nóstre, l'au rugatŭ sĕ priméscă acelŭ postŭ de onóre.

Nu voia rĕposatulŭ sĕ priméscă loculŭ de onóre, fiindŭ că era modestŭ ca toţī ómenii de preţŭ internŭ, elŭ ḑicea, că povara şi responsabilitatea cea mare împreunată cu acestŭ postŭ ar trece peste puterile sale.

Numai după multă stăruinţă s'a induplecatŭ a primi acelŭ locŭ plinŭ de responsabilitate, dér şi atuncea numai pe lângă condiţiunea, ca elŭ sĕ provédă fără nicī o recompensă acéstă funcţiune, împreunată până atuncī cu unŭ salariu anualŭ.

Primindŭ însĕ acéstă misiune însemnată, rĕposatulŭ şī-a dedicatŭ totŭ timpulŭ, tótă activitatea sa spre binele institutelorŭ concreḑute îngrijirei sale.

Şi într'adevĕrŭ domnilorŭ, rĕposatulŭ, după situaţiunea sa, o putea face, fiindŭ că împrejurările l'au ajutatŭ fórte multŭ în împlinirea misiunei sale.

2 Dér câţī ómenī nu suntŭ, carī dispunŭ de timpŭ pentru ca tótă activitatea lorŭ sĕ o dedice spre unŭ anumitŭ scopŭ şi cu tóte astea cu greu îşī vorŭ împlini datorinţa cu scumpĕtate, de le va lipsi *capabilitatea*. Nu sĕ póte ḑice, că rĕposatulŭ ar fi avutŭ nu sciu ce sciinţă înalte academice, dér elŭ absolvase cea mai bună şcólă, şcóla vieţei. In acéstă şcólă şī-a câştigatŭ rĕposatulŭ o sciinţă prea preţiósă: filosofia vieţei, acea filosofiă practică, care nu părăsesce pe omŭ nicī în cele mai grave situaţiunī, şi care constitue ceea ce noi numimŭ *mintea sănătósă*. Acéstă minte sănătósă, ce caracterizéză pe fericitulŭ în Domnulŭ, în situaţiunī fórte grave, a avutŭ cele mai bune fructe pentru institutele nóstre.

3. Dér póte avé cineva şi posibilitatea şi capabilitatea şi totuşī nu'şī va împlini datoria, décă nu se va asocia a treia şi cea mai momentósă recerinţă: *Bunăvoinţa* séu *tragerea inimei,* zelulŭ. Acéstă recerinţă, Domnilorŭ, este aceea, ce a caracterisatŭ pe rĕposatulŭ în mai mare mĕsură şi care îi dă celŭ mai mare dreptŭ la recunoscinţa şi adoraţiunea nóstră, şi care constitue adevĕratele merite.

Nu credŭ că dênsulŭ a îngrijitŭ de casa şi averea sa mai multŭ decâtŭ de edificiulŭ şcolarŭ, ba după esperienţa mea proprie aşī puté ḑice cu mâna pe sufletŭ, că de multe orī, fórte de multe orī, rĕposatulŭ punea interesele şcólei mai pre susŭ de interesele sale private. Economŭ în administraţiune până la escesŭ, era cu totulŭ liberalŭ, când era vorba de progresulŭ învĕţămêntului în institutele nóstre.

Nu se mulţumea reposatulŭ cu aceea ca aceste institute în presentŭ sĕ prospereze şi sĕ funcţioneze în regulă, nu! Preocupaţiunea şi activitatea lui mergea cu multŭ mai departe, voia sĕ asigure viitorulŭ acestorŭ institute pentru toţī vecii.

Spre scopulŭ acesta din tóte puterile sale se adoperă sĕ măréscă şi sĕ asigure isvórele de venitŭ ale acestorŭ institute, fiindcă convingerea lui era, că numai o bună şi asigurată stare materială póte garanta existenţa şi înflorirea acestorŭ institute.

Se pare, că rĕposatulŭ vedea în institutele nóstre şcolarī, înfiinţate cu stăruinţa multŭ meritatului, prea sfinţitului episcopŭ Ioanŭ Popasu şi ajutorate de mai mulţī membri ai acestei prea stimate familii, se pare, ḑicŭ că rĕposatul vedea în aceste institute paladiulŭ familiei sale şi că nu avea altă dorinţă mai ferbinte, decâtŭ ca acestŭ paladiu sĕ existe pentru eternŭ, ca unŭ vechiu onorificŭ monumentŭ alŭ vredniciei acelora, carī l'au înfiinţatŭ

Étă unŭ nobilŭ egoismŭ ca motivŭ alŭ unui mare zelŭ în materiă de interese publice culturale. Atâta zelŭ atâta râvnă a trebuitŭ sĕ aibă şi resultatele sale binefăcĕtóre şi credŭ că aceste resultate în viitorŭ sĕ vorŭ constata în modŭ şi mai eclatantŭ.

Étă, Domnilorŭ, pentru ce adêncŭ regretatulŭ şī-a împlinitŭ datoria cu multă scumpătate. In persóna lui cele trei condiţiunī principale pentru acéstă împlinire a datorinţei decă posibilitatea capabilitatea şi zelulŭ, din fericire pentru şcólele nóstre au fostŭ împreunate în cea mai frumósă armoniă. Aci zace causa marilorŭ merite ale rĕposatului pentru institutele nóstre de învĕţămêntŭ imediatŭ, éră mediatŭ pentru cultura nóstră naţională în genere.

Dér aceste merite suntŭ şi causa profundei şi generalei nóse durerī.

In faţa sicriului, ce cuprinde pe zelosulŭ şi multŭ meritatul bărbatŭ, ce s'a luatŭ dela noi, fiecare dintre noi se întrébă cu îngrijire, unde vom afla noi pe omul, care sĕ întrunéscă în modŭ aşa de frumosŭ recerinţele, carī condiţionéză o esactă împlinire de datoriă? Unde vom afla întrébă îngrijat fiecare membru alŭ Eforiei, pe omulŭ cuia sĕ-i putemŭ concrede conducerea afacerilorŭ administrative şcolare cu atâta linişte sufletéscă, ca rĕposatŭ preşedinte?

La aceste întrebărī nu putemŭ ḑice alta decâtŭ „a muritŭ vrednicŭ preşedinte Constantinŭ Popasu, D-ḑeu sĕ protegă institutele nóstre!“

Iă o binefacere a rĕposatului merită atenţiunea nóstră Fericitulŭ în Domnulŭ chiar murindŭ ne-a lăsatŭ o moştenire prea preţiósă. Acéstă moştenire este esemplulŭ unŭ alŭ unui bărbatŭ care, pusŭ în serviciulŭ celorŭ mai înalte interese a-le nóstre, şī-a împlinitŭ datoria cu tótă scumpĕtatea.

Nu mĕ îndoiescŭ, că acestŭ esemplu îşī va manifesta bine-făcĕtórea sa influenţă asupra generaţiunilorŭ viitóre, de aceea ḑicŭ: *„Memoria lui fiă neperitóre!“*

SCIRĪ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BUDAPESTA, 17 Ianuariu. — Ministrulŭ românŭ Sturdza a conferitŭ erī cu ministru-preşedinte Tisza în privinţa regulării graniţelorŭ între Ungaria şi România. Comisiunea mixtă se ocupă acum a stabilī linia de graniţă pe temeiulŭ tractatelorŭ mai vechī şi alŭ schiţelorŭ de terenŭ luate la faţa locului, după care apoi se vorŭ presenta ambelorŭ parlamente din Budapesta şi din Bucurescī proiectele de lege respective Sturdza a conferitŭ şi cu ministrulŭ de comerţŭ şi a plecatŭ apoi după amédī la Bucurescī.

BERLINŬ, 17 Ianuariu. — In camera seniorilorŭ a dietei prusiane s'a adusŭ unŭ proiectŭ de adressă către împĕratulŭ, în care se esprimă părerea de rĕu, că Reichstagulŭ a respinsŭ proiectulŭ militarŭ, şi asigură că poporulŭ prusianŭ e gata de orī-ce jertfă, spre a susţiné pentru durată armata în starea necesară pentru siguranţa patriei.

BUCURESCI, 17 Ianuariu. — Circulŭ Sidoli, nou construit, a fostŭ distrusŭ de incendiu. Nu s'a nenorocitŭ nimenea.

DIVERSE.

Necrologŭ. — *Basiliu Cornea,* medicŭ cercualŭ în Vişieulŭ de susŭ alŭ Marmaţiei, după unŭ morbŭ greu de 2 lunī, în etate de 43 anī, în 23 Octomvre 1886 a trecutŭ la cele eterne, lăsândŭ în doliu pre soţia sa Ema Szász, pre sora Varonica Terente n. Cornea şi pe cumnatulŭ sĕu Basiliu Terente, pe nepótele sale Maria Terente şi Domnica Chita, şi pe preotulŭ Paulŭ Chita din Romuli. Pre lângă consângenī ilŭ deplânge întregŭ ţinutulŭ de pe apa Izei şi a Vişieului, unde a petrecutŭ ca medicŭ. Din tóte părţile nu au pregetatŭ a osteni la aşeḑarea rĕmăşiţelorŭ lui pămêntescī (în 25 Octomvre n.) Serviciulŭ funebralŭ l'au oficiatŭ 4 preoţī. Numele şi l'a eternisatŭ pre cariera ce şī a ales'o nu numai prin purtarea oficiului cu conscienţiositate, afabilitate, diligenţa şi esactitate, ci şi prin edarea opului. »Veterinarulŭ de casă“.

Fiă-i repausulŭ linŭ şi memoria eternŭ binecuvêntată!

Atragemŭ atenţiunea onoraţilorŭ abonaţī, carī încă nu şī-au reînoitŭ prenumeraţiunea, că numĕrulŭ acesta este celŭ din urmă, ce li se trimite. Îi rugămŭ dér de a grăbì cu inoirea prenumerărei, ca sĕ nu sufere întrerupere trimiterea foii.

În specialŭ rugămŭ pe domnii abonaţī din România, ca sĕ binevoiéscă a regula fără întarḑiere abonamentele d-lorŭ, conformŭ avisului primitŭ din parte-ne.

Administr. „Gaz. Trans.“

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

vĕḑutŭ prin interese reciproce popórele, naţiunile una de alta. De altcum e unŭ lucru evidentŭ că multiplicitatea schimburilorŭ între diversele grupe sociale tinde a le uni mai intim una de alta, a face solidaritatea acţiunilorŭ lorŭ mai completă, cu unŭ cuvêntŭ comerciulŭ voesce sĕ facă din întregŭ genulŭ omenescŭ numai o singură familiă nedespărţită, legată strînsŭ la unŭ locŭ prin interese vitale, de cea mai mare ponderositate. E dreptŭ că unŭ astfelŭ de idealŭ póte nu'i e datŭ comerciului sĕ ajungă nicī odată, dér décă nu, celŭ puţinŭ e o datoriă şi în acelaşŭ timpŭ un profitŭ de a nisui ḑi de ḑi sĕ se apropie totŭ mai multŭ de elŭ, şi spaţiulŭ percursŭ deja trebue sĕ ne încurajeze a merge mai departe, a înainta fără încetare!

Pe de altă parte credŭ că nimenī nu ignoréză influinţa binefăcĕtóre a comerciului asupra sciinţelorŭ şi a artelorŭ. Sciinţele morale şi politice precum şi sciinţele positive au primitŭ dela comerciu descoperirile, carī au servitŭ la înaintarea, la progresulŭ lorŭ. Busola, construcţiunile maritime, aplicaţiunile cele mai diferite ale aburului, apei şi electricităţii, cambiile şi procesele cele mai desvoltate de creditŭ suntŭ totŭ atâţī martorī ai serviciului duplu adusŭ de industria comercială, nu mai puţinŭ a contribuitŭ comerciulŭ la desvoltarea Chemiei şi Fisicei prin descoperirea şi inventarea de corpurī şi procese şi aplicaţiunī nouĕ. De asemenea Geografia îşī datoresce lumea nouĕ întrégă ér Istoria cele mai diferite monumente şi isvóre.

[...]tă Dómnelorŭ şi Domnilorŭ în scurte cuvinte rolulŭ influinţa binefăcĕtóre a comerciului în civilisaţiune. O analisă numai superfluă a Istoriei civilisaţiunii diferitelorŭ popóre — cu greu de făcutŭ în cadrulŭ temai de a ca parte a ei — ne convinge pe deplinŭ că acelŭ poporŭ era celŭ mai puternicŭ în timpurile vechī şi e şi acum care posede comerciulŭ celŭ mai estinsŭ, care se bucură de mijlócele cele mai puternice de progresŭ şi civilisaţiune. Nu massa nicī forţa brutală dau totŭ în lumea modernă, ci puterea materială, care e suma tuturorŭ celorlalte puterī, care e indiciulŭ unei stări de cultură înfloritóre. Inzadarŭ am căuta în ḑiua de adī operile grandióse ale omenimei ca d. e. canalele grandióse străbătute împreună cu mările de cele mai grandióse maşine ale spiritului omenescŭ; în vanŭ amŭ privi la unŭ tunelŭ pe sub Alpī ca celŭ de St. Gotthard Berg, căcī ele arŭ fi rĕmasŭ unŭ visŭ şi nimicŭ altŭ [...]; nimicŭ nu ne îndreptăţia a îndrepta privirile nóstre către lumea nouĕ unde adī suntŭ deja efectuate şi [...]tare de efectuare operile gigantice de a împreuna [...]ĕ oceane, douĕ mărī una cu alta! Tóte acestea ar [r]ĕmasŭ numai nisce fabule, décă comerciulŭ nu venia [să] validiteze importanţa lorŭ şi sĕ le ducă prin influinţa la îndeplinire!

Ar fi unŭ lucru fórte greu de a înşira tóte binefacerile influinţei comerciului asupra civilisaţiunii Terminândŭ fiă-mī permisŭ sĕ mai repetŭ odată că comerciulŭ e nervulŭ vieţei sociale. Ca atare datoria principală ce se impune orī cărei naţiunī, orī cărui poporŭ intregii societăţī chiar, e de a sci sĕ'lŭ aplice, de a-şī pune tótă activitatea acolo unde sĕ cere. A pretinde că comerciulŭ póte deveni individualŭ séu naţionalŭ este a umbla după o pură chimeră. Acésta însĕ nu esclude faptulŭ, că fiăcare naţiune îi póte da unŭ timbru órecare, conformŭ părţii ce ocupă elŭ în comerciulŭ generalŭ lumescŭ la care fiăcare are acelaşī dreptŭ. Décă ne vomŭ întreba ce parte ocupămŭ noi în acéstă activitate colectivă, cu durere trebue sĕ amintimŭ că nicī măcarŭ cea mai mică deşi ne aflămŭ in condiţiunī destulŭ de bune şi nu ne lipsesce aptitudinea.

Credŭ că a sositŭ timpulŭ în care şi naţiunea română a ajunsŭ la consciinţă, a ajunsŭ a-şī cunósce interesele! Sĕ ne apucămŭ cu trupŭ cu sufletŭ sĕ cultivămŭ acéstă ramură a industriei omenescī, singurulŭ mijlocŭ rĕmasŭ în ḑiua de adī pentru a ajunge la mărire! Numai astfelŭ ne putemŭ atrage respectulŭ tuturora décă îi vomŭ face pe toţī dependenţī şi de noi, ér nu numai noi de ceilalţī! Prin acestŭ mijlocŭ pacīnicŭ, dér sigurŭ de reuşită, vomŭ ajunge în curêndŭ acolo, unde o luptă de secolī nicī n'a începutŭ a ne îndrepta! Scurtŭ: prin comerciu la bunăstare, prin bunăstare la mărire şi libertate!!

Braşovŭ, 20 Sept. 1886. *A. Vlaicu.*

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	102.15	Bonurĭ croato-slavone	104 —
Rentă de hârtiă 5%	92 20	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.—	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97 80	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hârtiă austriacă	81 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 —	Renta de arg. austr.	82 55
Bonurĭ rurale ungare	104.70	Renta de aurŭ austr.	112 90
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.00	Losurile din 1860	137.70
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.—	Acțiunile băncei austro-ungare	874.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Act. băncei de creditŭ ung.	298 54
Bonurĭ rurale transilvane	104 —	Act. băncei de creditŭ austr.	290.30
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.96
		Napoleon-d'orĭ	9.98
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.90
		Londra 10 Livres sterlinge	126.50

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 2 Ianuarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	91 3/4	93—
Renta rom. amort. (5%)	93—	94—
» convert. (6%)	86 1/4	87—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	36—
Credit fonc. rural (7%)	101 3/4	102 1/2
» „ „ (5%)	85 3/4	86—
» » urban (7%)	99—	99 1/4
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	82—	82—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.—	17.1/2
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01—	2.03—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 17 Ianuariu st. n. 1887.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.42	8.44
Argint românesc	8.40	8.42
Napoleon-d'orĭ	9.95	9.98
Lire turcescĭ	11.30	11.33
Imperialĭ	10.30	10.33
Galbenĭ	5.92	5.95
Scrisurile fonc. »Albina»	100.50	101.50
Ruble Rusescĭ	116.—	117.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

Tarifa anunțurilorŭ și insertiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6

Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.09	—	8.52	—
Sighișóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19	—
Micăsasa	1.05	—	11.31 11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușin	5.30	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.25
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	--
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	--
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.53	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4 36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6,24	--
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3 49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4 52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4 10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	-.-
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	-.-
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 47
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8:17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernesci.